

گیسوی سخن

www.ketab.ir

نویسنده

دکتر علی اکبر کیوانفر

عضو هیأت علمی دانشگاه علم و فرهنگ

- سرشناسه: کیوانفر، علی اکبر، ۱۳۴۳ -
عنوان و نام پدیدآور: گیسوی سخن/ مولف علی اکبر کیوان فرد.
مشخصات نشر: تهران: جهاد دانشگاهی، سازمان انتشارات، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری: ش. ۴۶۰ ص.: جدول.
شابک: ۱-۵۳-۱۰۲۲-۶۰۰-۹۷۸-۷۹۰۰۰۰
یادداشت: چاپ ششم.
یادداشت: چاپ قبلی: سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی، ۱۳۹۰ (۴۶۰ ص.).
یادداشت: عنوان روی جلد: درسنامه زبان و ادبیات فارسی: گیسوی سخن.
یادداشت: کتابنامه: ص. [۴۵۳] - ۴۶۰.
عنوان روی جلد: درسنامه زبان و ادبیات فارسی: گیسوی سخن.
موضوع: ادبیات فارسی -- تاریخ و نقد
موضوع: History and criticism -- Persian literature
موضوع: ادبیات فارسی -- مجموعه‌ها
موضوع: Persian literature -- Collections
موضوع: فارسی -- دستور
موضوع: Persian language -- Grammar
موضوع: نویسندگی
موضوع: Authorship
شناسه افزوده: جهاد دانشگاهی، سازمان انتشارات
شناسه افزوده: Press Organization Jahade Daneshgahi
رده بندی کنگره: PIR۳۳۷۴
رده بندی دیویی: ۸۰/۹
شماره کتابشناسی ملی: ۶۱۸۱۵۵۰

سازمان انتشارات

گیسوی سخن

نویسنده

دکتر علی اکبر کیوانفر

چاپ ششم: ۱۴۰۰

شمارگان ۵۰۰ نسخه

شابک:

۹۷۸-۶۰۰-۱۰۲-۲۵۳-۱

قیمت: ۱۳۰۰۰۰ تومان

نشانی سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی: تهران، خیابان انقلاب اسلامی، خیابان فخر رازی، خیابان شهدای ژاندارمری، پلاک ۷۲ - تلفن:

۶۶۹۵۲۹۴۸

نشانی فروشگاه مرکزی: تهران، خیابان انقلاب اسلامی، بین خیابان فلسطین و چهارراه ولیعصر (عج)، پلاک ۱۰۷۸، کتابفروشی شانزده - تلفن:

۶۶۹۶۵۰۱۷

نشانی مرکز پخش و توزیع: تهران، خیابان انقلاب اسلامی، رویروی درب اصلی دانشگاه تهران، خیابان فخر رازی، پلاک ۵۰، مجتمع تجاری مشهور دانش، طبقه همکف، واحد ۶ - تلفن: ۶۶۴۸۷۶۲۵-۶

پایگاه اطلاع‌رسانی: www.isba.ir / پست الکترونیکی: info@isba.ir / فروشگاه اینترنتی: 16book.ir

این اثر، مشمول قانون حمایت مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است، هر کسی تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مؤلف، نشر یا پخش یا عرضه نماید مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

فهرست

صفحه	عنوان
ز.....	پیشگفتار.....
ش.....	یادداشت چاپ دوم.....
۱۹.....	بخش یکم: کلیّاتی دربارهٔ زبان و ادبیّات.....
۱۹.....	واژهٔ «ادب» و «ادبیّات».....
۲۱.....	تقسیمات ادب (نظم و نثر).....
۲۲.....	تعریف نثر و نظم.....
۲۲.....	تفاوت نثر و نظم.....
۲۳.....	تعریف شعر.....
۲۵.....	تخیل، اصلی‌ترین عنصر شعر.....
۲۸.....	تفاوت شعر و نثر.....
۲۲.....	تفاوت شعر و نظم.....
۲۳.....	شعر، نظم و نظام.....
۲۴.....	شعر منثور و نثر شاعرانه.....
۳۶.....	دوره‌های زبان فارسی.....
۳۷.....	الف: ایرانی باستان.....
۴۳.....	ب: ایرانی میانه.....
۴۶.....	ج: ایرانی نو.....
۴۹.....	انواع نظم (قالب‌های سخن منظوم فارسی).....
۴۹.....	واژهٔ قالب.....
۴۹.....	انواع قالب‌ها.....
۴۹.....	وزن.....
۵۰.....	انواع حروف در زبان فارسی.....
۵۱.....	قافیه.....
۵۲.....	ردیف.....

۵۲	مصراع
۵۳	بیت
۵۳	تک بیت
۵۴	دوبیتی
۵۴	رباعی
۵۵	مثنوی
۵۵	قطعه
۵۵	چارپاره
۵۶	قصیده
۵۷	غزل
۵۸	ترجیع‌بند و ترکیب‌بند
۵۹	مُسَمَّط
۶۰	مُسْتَرَاد
۶۰	بحرِ طویل
۶۱	تصنیف
۶۱	تضمین
۶۲	انواع نثر
۶۲	نثر ساده
۶۲	نثر مُرْسَل
۶۲	نثر داستانی
۶۳	نثر فنی
۶۴	نثر مُسَجَّع
۶۴	نثر متکلفِ مصنوع
۶۶	سبک‌شناسی
۶۶	انواع سبک
۶۷	۱- سبک فردی
۶۷	۲- سبک دوره‌ای
۶۸	۳- سبک ادبی
۶۹	سبک‌های شعر فارسی
۶۹	سبک خراسانی
۷۱	بینابین یگم (دورهٔ آذربایجانی و سلجوقی)
۷۲	سبک عراقی

۷۳	بینابین دوم (مکتب وقوع و واسوخت).....
۷۴	سبک هندی
۷۵	دوره قُترت
۷۵	سبک بازگشت ادبی
۷۶	بینابین سوم (دوره مشروطیت)
۷۹	سبک معاصر
۸۰	شیوه‌های شعر نو
۸۰	مهم ترین ویژگی های شعر نو
۸۴	بخش دوم: نویسندگی
۸۴	داستان‌نویسی
۸۴	قصه
۸۵	رُمانس
۸۶	رُمان
۸۶	داستان کوتاه
۸۷	انواع داستان کوتاه
۸۸	عناصر داستان
۸۹	داستان
۸۹	پیرنگ
۹۰	تفاوت پیرنگ با داستان
۹۰	شخصیت و شخصیت‌پردازی
۹۲	حقیقت‌مانندی
۹۲	درونمایه یا مضمون
۹۳	موضوع
۹۳	زاویه دید
۹۶	زمینه
۹۷	گفت و گو
۹۷	سبک
۹۸	لحن
۹۹	ضرباهنگ
۹۹	فضا و رنگ
۹۹	تکنیک
۱۰۰	مقاله نویسی

۱۰۰	انواع مقاله
۱۰۱	ویژگی ها و معیارهای مقاله علمی
۱۰۳	ساختمان مقاله علمی - پژوهشی
۱۰۴	ساختار مقاله عمومی
۱۱۳	نامه نگاری
۱۱۳	انواع نامه ها
۱۱۳	نامه های رسمی (اداری)
۱۱۴	ارکان نامه های رسمی (اداری)
۱۱۵	ویژگی های نامه های رسمی (اداری)
۱۱۵	نامه های غیررسمی (خصوصی)
۱۱۵	ویژگی های نامه های غیررسمی (خصوصی)
۱۱۶	ویژگی های عمومی نامه ها
۱۱۶	الف: آراستگی
۱۱۷	ب: پیراستگی
۱۱۸	چند نمونه از متن انواع نامه های رسمی و غیررسمی
۱۲۱	درست نویسی
۱۲۱	قواعد درست نویسی
۱۲۲	ویژگی های خط فارسی
۱۳۰	املای بعضی از واژه ها و پیشوندها و پسوندها
۱۳۳	مجموعه ام، ای، است
۱۳۴	ضمایر ملکی و مفعولی
۱۳۵	یای نکره و مصدری و نسبی
۱۳۵	یای نکره (همچنین یای مصدری و نسبی) در حالات گوناگون به صورت های زیر نوشته می شود:
۱۳۶	کسره اضافه
۱۳۶	نشانه همزه
۱۳۸	جدول راهنمای کتابت همزه
۱۴۰	واژه ها و ترکیبات و عبارات مأخوذ از عربی
۱۴۲	ترکیبات
۱۴۵	واژه هایی با چند صورت املایی
۱۵۱	فهرست اعلام دارای دو یا چند صورت املایی با ضبط مختار
۱۵۴	چند توصیه نگارشی
۱۶۲	نشانه های نگارشی

۱۷۵.....	نشانه‌های ویرایشی
۱۷۹.....	نگاهی کوتاه به دستور زبان فارسی
۱۷۹.....	جمله
۱۸۱.....	فعل
۱۸۵.....	اسم
۱۸۹.....	ضمیر
۱۹۰.....	صفت
۱۹۳.....	قید
۱۹۶.....	نگاهی کوتاه به برخی از آرایه‌های ادبی
۱۹۶.....	آرایه‌های لفظی
۲۰۳.....	آرایه‌های معنوی
۲۴۳.....	بخش سوم: گزیده ادبیات کهن
۲۴۳.....	ترجمه نخستین سوره قرآن کریم
۲۴۴.....	مناجات
۲۴۴.....	ملکا ذکر تو گویم
۲۴۴.....	حکمت‌هایی از رودکی سمرقندی
۲۴۶.....	بوی جوی مولیان
۲۴۶.....	سوگند
۲۴۶.....	تیغ
۲۴۷.....	سخنان پیر هرات
۲۴۸.....	دو رباعی از ابوسعید ابوالخیر
۲۴۸.....	پند گیرید
۲۵۲.....	سخن
۲۵۴.....	نامرد و مرد
۲۵۴.....	راه عشق
۲۵۴.....	دوبیتی های باباطاهر همدانی
۲۵۵.....	رباعی های حکیم خیام نیشابوری
۲۵۶.....	گفت و گو
۲۵۶.....	میوه‌های نیم‌خام
۲۵۶.....	انسان
۲۵۷.....	اندر احوال عمال و بر رسیدن پیوسته از حال ایشان و وزرا
۲۵۸.....	عشق

۲۵۹	سیمرغ
۲۶۲	قرار بی‌قراری
۲۶۲	نی نامه
۲۶۳	دنباله نی نامه
۲۶۳	ابتدای کلیله و دمنه
۲۶۴	جالینوس و دیوانه
۲۶۵	جدایی
۲۶۵	باآموزه‌های سعدی درگلستان
۲۶۷	مرغ باغ ملکوت
۲۶۷	حیلت رها کن عاشقا
۲۶۸	ابیاتی از شهید بلخی
۲۶۸	قلمرو ادراک آدمی
۲۶۹	حکایت هایی از گلستان سعدی
۲۷۲	گل باغ آشنایی
۲۷۲	در حریم گلشن راز
۲۷۳	آغاز شاهنامه
۲۷۴	شب
۲۷۴	گفتار اندر ستایش خرد
۲۷۵	گفتار اندر ستایش پیغمبر
۲۷۶	رباعی های عطار
۲۷۷	حکایت بزرگمهر
۲۷۹	خلقت بدیع شبیره
۲۸۱	اصول عدل و انصاف رعیت
۲۸۴	غزل سعدی
۲۸۷	شیخ ابو سعید ابوالخیر
۲۸۸	قصه موسی و شَبان
۲۹۰	غزل مولانا
۲۹۱	غزل حافظ
۲۹۳	ماهی
۲۹۴	درازی ایام مصابرت
۲۹۵	لیلی و مجنون
۲۹۵	مجنون و لیلی

۲۹۶	چند حکایت از مثنوی معنوی
۲۹۶	نحو مَحو
۲۹۶	نیست گنجایی دو من را در سرا
۲۹۷	اتحاد
۲۹۷	چشم حس
۲۹۸	اخلاص عمل
۲۹۹	بگذرد
۳۰۰	غم پنهانی
۳۰۱	حسین (ع)
۳۰۲	استغنا
۳۰۲	دل گداخته
۳۰۳	کمند ناله
۳۰۳	دنیا
۳۰۴	یکی هست و هیچ نیست جز او
۳۰۷	مردان خدا
۳۰۷	اسیر
۳۰۸	ترک غارتگر
۳۰۹	بخش چهارم: گزیده ادبیات معاصر
۳۰۹	حب الوطن
۳۱۱	کار ایران با خداست
۳۱۱	سکوت شب
۳۱۲	تصنیف در ماهور
۳۱۳	رأستی
۳۱۳	کبوتران من
۳۱۴	تضمین غزل سعدی
۳۱۶	قلب مادر
۳۱۶	مرغ سحر
۳۱۷	وطن داری
۳۱۸	ای وای وطن
۳۱۸	برای کلنل پسیان
۳۱۹	تصنیف «دل هوس سبزه و صحرا ندارد»
۳۲۰	بخش کوتاهی از منظومه افسانه نیما

یادداشت چاپ چهارم

به نام خداوند جان و خرد

سیاس بی پایان خدای پاک را سزاست که آدمیان را به زیور دانایی آراست و سخن را نمودارِ دانایی ساخت.

آنچه که در برابر دیدگان شما خواننده گرامی قرار دارد چاپ چهارم کتاب «گیسوی سخن» است که نسبت به چاپ دوم دچار اندک کاست و فزودی شده تا پاسخی باشد به خواست برخی از همکاران گرامی. برجسته‌ترین تفاوت این چاپ، پس از کاستن بخشی از کلیات، افزودن بخش «هنر ترجمه» است تا برای دوست‌داران این هنر کارساز شود.

چنان که در چاپ‌های پیش از این نیز گفته شد، نظر خوانندگان گرامی را به ضرورت برگزیدن شیوه فرهنگستان زبان و ادب فارسی در «دستور خط» برمی‌گردانم تا با همه‌گیر ساختن «یک» شیوه نیکوتر، در رهایی از وضع اشفته کنونی سهیم باشند.

با اینکه دیدگاه برخی از همکاران گرامی بر چینش تاریخی بخش‌های برگزیده استوار بود، اما این بنده همچنان بر آن است که در تفسیر متن، به نگرش فراتاریخی نیازمندیم؛ بنابراین، بخش سوم کتاب با همان شکل و شیوه تدوین شده است. هرچند آوردن نام همه استادان و دانشجویان عزیز که با نقد و نظر خود بر پیراستگی کتاب افزودند در این مختصر، شدنی نیست اما دریغ می‌آید که از دوست و همکار ارجمند جناب آقای موحد یادی نکنم؛ خدایش همواره بر کام داراد!

سیاس راستین او را سزاست

تابستان ۱۳۹۶ خورشیدی

علی اکبر کیوانفر